

Димо Божков на 75 години

Петър БЕРОН

През 60-те години паразитологичното звено на Института по зоология работеше в сградата на старата Зоологическа градина. Веднаж направих препарат от някакво странно животинче - тумбесто, с разклонени антени. Не се сецах към коя група спада. Реших да запитам Димо Божков, който работеше в съседната стая. Отговори ми: „Виждали не е пауропода!“. Погледнах - наистина се касаеше за една от тези гребни стоножчици, които едва ли някой у нас е виждал. А Божков беше паразитолог, занимаваше се с хелминти и комари - откъде ги знае и тези животни? Тогава се преизпълних с оня респект към знаещия колега, който дава основа за дълги и трайни взаимоотношения. А че знае много, личеше и от книгите му, някои от които бях вече чел.

Димо Кирилов Божков е роден на 23 април 1922 г. в Пловдив. Основно образование завършва там, а средно - в София. Като студент участва в Първата фаза на Отечествената война. Завършва естествена история с пълно отличие в София през 1947 г. От 1956 до 1960 г. е научен сътрудник при Зоологическата градина, след това - при Зоологическия институт (от 1969 г. - старши н. сътр.). Специализира паразитология в Ленинград, през 1973 г. защитава кандидатска дисертация. От 1990 г. досега е председател на Българското зоологическо дружество.

Димо Божков е един от малкото наши зоолози с постижения като теоретик на биологията и паразитологията. Работата му в областта на хелминтологията, на която е посветил повече от 100 научни труда, го доведе до установяването на нови понятия като постциклов паразитизъм, постциклови гостоприемници и поливалентни гостоприемници. Тези термини са включени в съвременните речници по хелминтология, а монографиите му „Канибализмът в животинския свят“ (1969) и „Хелминти - жизнени цикли и тяхната еволюция“ (1982) се цитират широко в учебници и монографии. Както пише още преди 10 години видният немски паразитолог Клаус Огенинг, „със своите ценни теоретични разработки Димо Божков значително обогати общата хелминтология и паразитология“. Ще спомена и трудовете му върху хищничеството (1989), симбиозата (1993), кръвосмучещите комари (1991).

Значението на Димо Божков за популяризирането на биологичните знания не е по-малко от делата му като учен. Това е дейност, която не бива да се подценява, тъй като генерира нови биолози и природозащитници. А и не е за всекиго да пише и вярно, и увлекателно. В това отношение Д. Божков вече е пословичен. Повече от 30 книги (много от тях наградени) и над 400 научно-популярни статии го поставят в първата редица на популяризаторите на науката у нас. И днес ще го видим в библиотеката на Института по зоология да следи последните постижения на биологията, да беседва с по-младите си колеги и да организира работата на Зоологическото дружество. Вече 15 години е пенсионер, но неизчерпаемостта му любопитство към великите тайни на природата не го оставя. Интересува се живо и от историята на българската зоология - неотдавна видяхме на бял свят отдавна очакваната му книга (със съавтор проф. В. Големански) за най-видните български зоолози. По книжарниците все гледам да видя нова негова книга - дано има сили да напише още много от тях. Колегите му от Националния природонаучен музей му го желаят от сърце.